

JOGÉRVÉNYESÍTÉSI ESZKÖZÖK EGYES SZAKPOLITIKÁKBAN*

ELŐSZÓ

Bartha Ildikó – Bordás Péter – Horváth M. Tamás

A hagyományos jogérvényesítő és jogvédelmi mechanizmusok folyamatos kihívás előtt állnak, tartalmuk és értelmezési körük bővült az elmúlt évtizedekben. Mind a jogkereső állampolgárok, mind a jogtudomány számára kihívás, hogy ezek mennyire hatékonyak, milyen anyagi és eljárásjogi, illetve szervezeti változások garantálhatják a jogérvényesítést, a fogyasztók védelmét. Már csak azért is, mert az utóbbi időszakban több olyan új jogintézmény is megjelent, amelyeknek még nincs kiforrott gyakorlata. Erre tekintettel fontos annak megtalálása (kutatása és javaslatok megfogalmazása), hogy a jogalanyok jogilag védett érdekeinek védelmét milyen anyagi jogi intézmények képesek a leginkább adekvát módon biztosítani a magánjog és a közjog területén.

Ugyancsak elengedhetetlen, hogy az eljárásjogokat, mint a jogérvényesítés jogi kereteit meghatározó szabályozást, annak dogmatikai hátterét és gyakorlatát – így az új eljárásjogi kódexek alkalmazásának kérdéseit – vizsgálat tárgyává tegyük. Az ilyen irányú kutatások jogelméleti és empirikus elemzéseket egyaránt igényelnek. E kérdéskört kutatta 2021-ben a Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Karán az Igazságügyi Minisztérium támogatásával létrejött „Szintlépés a jogérvényesítésben – A jogérvényesítés és a jogvédelem új útjai” elnevezésű Kutatóhely nyolc műhelye.

A fentiek mentén megfogalmazott problémafelvetéseket két tematikus blokkban tárgyaljuk. Az első blokkban egyes szakpolitikák oldaláról közelítjük a jogérvényesítés kérdését tagállami és különösen uniós szinten. A hagyományos közigazgatás működésében, annak szankciórendszerében rejlő jogérvényesítési kihívásokat a COVID–19 járvány okozta hatások szemszögéből tárjuk fel (*Árva Zsuzsanna*). Az Európai Unió belső piacán jelentkező feszültségeket egyfelől a versenyjogi szabályozás érvényesülésének nehézségein keresztül (*Bak Márton Ferenc*), másrészt az audiovizuális médiaszolgáltatások piacán jelentkező problémák (*Bordás Péter*) elemzésével írjuk le. A kamat mérséklésével kapcsolatos elméleti és gyakorlati problémákat szintén a jogérvényesítés szemüvegén keresztül elemezzük (*Kiss Tibor*). A digitális vállalatok térnyerése következtében a tagállami adószuverenitás és az adókikerülés okozta jogérvényesítési nehézségeket a digitális „szuperadó” koncepcióján keresztül vizsgáljuk meg (*Kovács Viktória*). A közlekedéspolitika területén manapság népszerű intermodális központok hatékonysági elemzésével az uniós források célszerűségi és hatékonysági kérdéseit vizsgáljuk (*Lovas Dóra*). Az ENSZ által kitűzött biodiverzitási célok megvalósításában rejlő veszélyeket és kihívásokat is elemzés alá vontuk (*Újvári Emese*). Végezetül kiemelendő, hogy a legfrissebb jogalkotási javaslatokat is érinti a kutatás, s e körben az Európai Bizottság közös európai minimálbérre vonatkozó irányelv javaslatát is elemezzük (*Szabó Sarolta*).

A második blokkban a munkajog területén jelentkező jogérvényesítési problémákat vizsgáltuk. A bírói úton történő jogérvényesítést a munkajogi perek átalakulásán szemléltetjük (*Kiss Gergely Árpád*), míg a magyar kollektív igényérvényesítés

* DOI 10.21867/KjK/2021.2.1.

lehetséges paradigmaváltását egy sajátos nemzetközi mintán keresztül mutatunk be (Sipos Marcell).

A tágan értelmezett jogérvényesítés közösségi vonatkozásai számos további szakterület érintenek és legalább annyi kérdést is felvetnek, amelyek megvitatására jelen tematikus számban már nem került sor. A tudományos diskurzust azonban a tematikus szám megjelenését követően is folytatjuk az MTA-DE Közszolgáltatási Kutatócsoport <https://kozjavadoc.hu> elektronikus vitafórumán, amelyre olvasóinkat is invitáljuk. A felület a közjogi kutatások aktuális kérdéseinek megvitatásához, a közös gondolkodás alapjainak továbbépítéséhez kíván fórumot biztosítani, közvetlenül teret adva az aktuális témákkal kapcsolatos hírek megjelenésének, valamint a szakmai vélemények és különböző álláspontok közlésének a különböző jogágak közötti szabad és kötetlen kommunikáció jegyében.

A tematikus lapszámban megjelenő tanulmányok megírása és megjelentetése az Igazságügyi Minisztérium jogászképzés színvonalának emelését célzó programjai keretében valósult meg. A tematikus szám összeállításának alapjául szolgáló kutatás vezetője Szikora Veronika, egyetemi tanár, az alapul fekvő koncepciót Horváth M. Tamás, egyetemi tanár dolgozta ki. A kutatás szervezője Bartha Ildikó egyetemi docens és Bordás Péter egyetemi adjunktus volt.

Debrecen, 2021. szeptember 1.

Bartha Ildikó - Bordás Péter – Horváth M. Tamás